

Det er allerede nævnt, at afgrænsningen mellem de fire afsnit ikke er helt klar. Det samme gælder i visse tilfælde også afgrænsningen mellem de enkelte kapitler. Eksempelvis behandles i ét kapitel ressourcespørgsmål, herunder olieudvinding, og olieproblemer er netop tema for et andet kapitel. Det pudsige er iøvrigt, at de to forfattere når til stik modsatte konklusioner.

Redaktøren angiver i sin indledning, at bogen har tre formål, nemlig for det første at give en mere generel orientering om den nordiske region, for det andet at vise det nordiske (formelle og uformelle) samarbejdes betydning for de enkelte landes sikkerhed, og endelig for det tredje at argumentere for anvendeligheden af den nordiske »model« i andre sammenhænge.

Med de begrænsninger, som allerede er nævnt, opfyldes det første formål helt klart. For en dansk eller nordisk læser er især bidragene fra de ikke-nordiske forskere af interesse, fordi »vores« region her betragtes udefra med vurderinger af både strategiske og økonomiske forhold, som de nu fremtrådte i begyndelsen af 1990, da bogen blev færdiggjort. Meget er blevet grundlæggende ændret siden, men de mere strukturelt orienterede betragtninger er fortsat af værdi.

Om det andet formål er opnået, er mere åbent. Det interessante i dette formål er, at ikke-nordiske forskere øjensynlig tillægger den nordiske »model« med dens særegne form for samarbejde en stor betydning. Det er i hvert fald ikke tilfældet blandt de fleste nordiske forskere, måske fordi de – trods alt – har et bedre kendskab til de interne forhold i de enkelte lande.

Det tredje, mere normativt prægede formål skal der her ikke tages stilling til.

Sammenfattende må det siges, at bogen trods sit spredte præg er meget interessant, ikke mindst fordi den som nævnt indeholder en række meget kompetente ikke-nordiske forskeres syn på den nordiske region.

Niels Amstrup
Institut for Statskundskab

Jörgen Hermansson, *Spelteorins nytta. Om rationalitet i vetenskap och politik*, Stockholm: Almqvist & Wicksell, 1990, 385 s., sv.kr. 242,00.

Til trods for sin titel er denne bog ikke (endnu) en teoretisk diskussion af spilteoriens og, mere generelt, rationalitetsantagelsens anvendelighed og begrænsninger i forbindelse med sociologiske og politologiske problemstillinger. Faktisk er kun det sidste kapitel direkte helliget dette emne. Hovedparten af bogen udgøres derimod af en præsentation og gennemgang af en lang række forskellige spilteoretiske modeller. Kapitlerne 2 – 7 behandler ikke-kooperative spil i forskellige udformninger, medens de kooperative spil dækkes i kapitlerne 8 og 9. Så har både den Hobbes'ke naturtilstand og den Locke'ske samfundspagt hver fået sit.

Indføringer i spilteori kan i dag vel ikke just siges at udgøre en mangelvare på bogmarkedet. Spørgsmålet kan derfor stilles, om Hermanssons bog har noget nyt eller anderledes at byde på i forhold til andre fremstillinger af samme emne.

Det er allerede nævnt, at afgrænsningen mellem de fire afsnit ikke er helt klar. Det samme gælder i visse tilfælde også afgrænsningen mellem de enkelte kapitler. Eksempelvis behandles i ét kapitel ressourcespørgsmål, herunder olieudvinding, og olieproblemer er netop tema for et andet kapitel. Det pudsige er iøvrigt, at de to forfattere når til stik modsatte konklusioner.

Redaktøren angiver i sin indledning, at bogen har tre formål, nemlig for det første at give en mere generel orientering om den nordiske region, for det andet at vise det nordiske (formelle og uformelle) samarbejdes betydning for de enkelte landes sikkerhed, og endelig for det tredje at argumentere for anvendeligheden af den nordiske »model« i andre sammenhænge.

Med de begrænsninger, som allerede er nævnt, opfyldes det første formål helt klart. For en dansk eller nordisk læser er især bidragene fra de ikke-nordiske forskere af interesse, fordi »vores« region her betragtes udefra med vurderinger af både strategiske og økonomiske forhold, som de nu fremtrådte i begyndelsen af 1990, da bogen blev færdiggjort. Meget er blevet grundlæggende ændret siden, men de mere strukturelt orienterede betragtninger er fortsat af værdi.

Om det andet formål er opnået, er mere åbent. Det interessante i dette formål er, at ikke-nordiske forskere øjensynlig tillægger den nordiske »model« med dens særegne form for samarbejde en stor betydning. Det er i hvert fald ikke tilfældet blandt de fleste nordiske forskere, måske fordi de – trods alt – har et bedre kendskab til de interne forhold i de enkelte lande.

Det tredje, mere normativt prægede formål skal der her ikke tages stilling til.

Sammenfattende må det siges, at bogen trods sit spredte præg er meget interessant, ikke mindst fordi den som nævnt indeholder en række meget kompetente ikke-nordiske forskeres syn på den nordiske region.

Niels Amstrup
Institut for Statskundskab

Jörgen Hermansson, *Spelteorins nytta. Om rationalitet i vetenskap och politik*, Stockholm: Almqvist & Wicksell, 1990, 385 s., sv.kr. 242,00.

Til trods for sin titel er denne bog ikke (endnu) en teoretisk diskussion af spilteoriens og, mere generelt, rationalitetsantagelsens anvendelighed og begrænsninger i forbindelse med sociologiske og politologiske problemstillinger. Faktisk er kun det sidste kapitel direkte helliget dette emne. Hovedparten af bogen udgøres derimod af en præsentation og gennemgang af en lang række forskellige spilteoretiske modeller. Kapitlerne 2 – 7 behandler ikke-kooperative spil i forskellige udformninger, medens de kooperative spil dækkes i kapitlerne 8 og 9. Så har både den Hobbes'ke naturtilstand og den Locke'ske samfundspagt hver fået sit.

Indføringer i spilteori kan i dag vel ikke just siges at udgøre en mangelvare på bogmarkedet. Spørgsmålet kan derfor stilles, om Hermanssons bog har noget nyt eller anderledes at byde på i forhold til andre fremstillinger af samme emne.

Det mener jeg faktisk er tilfældet. Hermanssons behandling af spilteoretiske modeller udmærker sig ved at være tilsigtet og gennemført u-matematisk og ikke-formaliseret. I stedet er hele vægten lagt på at gøre tankegangene intuitivt forståelige, blandt andet gennem en udstrakt anvendelse af konkrete eksempler. Herved skulle det være muligt at gøre spilteorien tilgængelig for selv den mest formel-forskrækkede læserkreds. Og dette er præcis Hermanssons hensigt.

Afkaldet på selv et beskedent formaliseringsniveau har selvfølgelig sin pris. En verbal fremstilling må nødvendigvis blive mere omstændelig og langtrukken end en matematisk. Vigtigere er dog nok, at spilteoretiske modeller uanset fremstillingsformen vedbliver at være formaliserede, matematiske modeller, og at der således bag den verbale præsentation ligger en »skjult dagsorden«, der er bestemt af modellernes matematiske egenskaber, som bare aldrig kommer frem.

Eksemplerne forekommer gennemgående velvalgte. Ét sted (p. 225) synes det imidlertid at være gået galt: »I Norge och Danmark tillämpar folkförsamlingarna en voteringsprocedur som kallas seriemetoden ... Den fungerar så att alternativen ges en viss ordning och att man successivt röster för eller emot de enskilda förslagen. Om redan det första alternativet får stöd av en majoritet avslutas omröstningen ... I annat fall går omröstningen vidare till det andra förslaget. Proceduren fortgår tills det att något förslag erhåller majoritet eller tills det att endast ett förslag återstår. I det senare fallet koras det sista alternativet till vinnare utan omröstning det betraktas som rättmätig vinnare eftersom alla andra förslag har förkastats av en majoritet.« Det er vist ikke en helt dækkende beskrivelse af afstemningsreglerne i Folketinget.

Som en første introduktion til spilteori for læsere uden matematiske forudsætninger eller som grundlag for undervisningen af statskundskabsstuderende (økonomistuderende ville sandsynligvis løbe skrigende bort) er bogen et anvendeligt alternativ. Den ville blive (endnu) lettere at bruge i praksis, hvis den også blev forsynet med et stikordsregister.

Peter Nannestad
Institut for Statskundskab

Mogens Kjær Jensen, *Kvalitative metoder i anvendt samfundsforskning*, København: Socialforskningsinstituttet, 1991, Rapport 91:1, 170 s., kr. 75,00.

For tiden kommer der en jævn strøm af oversigtsværker fra udlandet, specielt USA og Tyskland, hvor den kvalitative metodes styrker efterhånden er erkendt. I Danmark er vi ikke så forvante på dette punkt. På sin vis kan det også godt være en utaknemlig opgave at give et overblik over kvalitative metoder. Der savnes ganske enkelt alment accepterede normer for kvalitative metoder. I det lys må ethvert forsøg på at skabe overblik være velkomment.

Formålet med bogen er kritisk at gennemgå eksisterende undersøgelser og udmønte kritikken i »nogle kvalitetskrav med det formål at vise, hvilket metodearse-